

Kako je s politiko.

Dogodki v Jugoslaviji.

V zadnji številki smo nakratko objavili novico, kako so v skupščini padli smrtonosni strelji, ki so do sile razburkali vso jugoslovansko javnost in obrnili pozornost vsega sveta na Jugoslavijo. Sreda 20. junija 1928. ostane črn dan v zgodovini troedine države.

Kako se je zločin izvršil.

Iz listov posnemamo tale popis dogodka: Ko je predsednik narodne skupščine dr. Ninko Perić od pol 11 otvoril sejo skupščine, je prišlo takoj do ostrega besedičenja med opozicijo in med poslanci vladne večine. Opozicija je zelo ostro napadala vladne stranke, posebno pa poslanca Puniša Račića, ki je dan poprej vložil predlog, da naj se preišče duševno stanje Stjepana Radića. Predsedstvo skupščine je ta predlog sicer zavrnilo, povzročil pa je pri opoziciji veliko razburjenje. Prišlo je do hrupnih prizorov, tako da je predsednik skupščine dvakrat moral prekiniti sejo. Okoli 11.30 je dobil besedo poslanec Puniša Račić. Opozicija je njegov govor neprestano motila z viharimi medklici. Radićevski poslanec dr. Pernar je dolžil Račića, da si je v Južni Srbiji protipostavno prilastil zemljo in jo potem prodal dalje. Račić je takoj nato potegnil revolver. Nekateri poslanci radikalne stranke, ki so bili za govorniško tribuno, so hoteli planiti proti Račiću, da bi mu odvzeli revolver. Račić pa jim je zaklical: «Kdor se mi približa, ga ustrelim!» Pomeril je revolver in ustrelil na poslanca dr. Pernarja, ki je stal pred klopmi Radićeve stranke. Strel je zadel Pernarja v pljuča. Pernar je takoj padel. Sedaj so poslanci Radićeve stranke skočili pred klopi, da bi ščitili Stjepana Radića, ker so opazili, da Račić meri nanj. Račić je streljal dalje. Drugi strel je zadel dr. Basarička, ki se je postavil pred Stjepana Radića, da ga ščiti s svojim telesom. Krogla je zadela dr. Basarička v prsa; Basariček je izdihnil v 10 minutah. Račić pa je meril dalje na Stjepana Radića, pred katerega se je po padcu dr. Basarička postavil poslanec Grandža. Grandža je dobil tretji strel v levo podlaket. Grandža je omahnil in ta trenutek je porabil Račić, da je naslednji strel sprožil na Stjepana Radića. Sedaj je zadel. Radić je bil zadet v trebuh. Sedaj je skočil Pavle Radić proti Račiću, napravil pa je samo par korakov, potem pa je padel na tla. Dobil je strel v levo stran prsi in je obležal v smrtnem boju. Takoj so mu vbrizgali kofrin, ki ga je spravila le za par trenutkov k zavesti; umrl je kmalu potem na operacijski mizi, ko so ga prepeljali v bolnišnico. Ves prizor je trajal samo kratko in preden so se prisotni zavedli, so vsi bežali iz dvorane, kjer je nastala velika zmeda. Splošni nered je porabil Puniša

Račić za to, da je nemoten zapustil sejo na dvorano in skupščinsko poslopje.

Takoj so bili poklicani zdravniki in vozovi, da so ranjence prepeljali v bolnico. Poslopje narodne skupščine je policija izpraznila in zaprla vse dohode. Vlada je izdala stroge odredbe za vzdrževanje miru in reda.

Pomen dogodka.

Kdor hoče nenavadni dogodek presojevati nepristransko, treba da se vmisli v razmere, kakršne so tam doli, deloma pa žalibog po vsi Evropi.

Ravno iste dneve so na Dunaju padli revolverski strelji v sodni dvorani. Časnikar je ubil nasprotnika, kateri je v javnosti razkril njegovo nepošteno ravnanje. Živimo v dobi, ko so ljudje obupali. Javno življenje izključuje Boga in njegovo postavo. Ljubezen je pregnana, pravica zatrta, časti in poveljuje se le surova sila. Ko je tako Evropa izgubila vso podlago srečnega življenja, se premeta v satanovih mrežah kakor ujeta zver. Nekakšna kulturna steklina se razširja kot ona grozna pasja bolezen. Kaj vse so doživeli razni kraji Evrope ob komunistovskih in boljševiških revolucijah, kakšne grozote, ubojstva in požige od nacionalistov. Zato ni mogoče kazati na Srbe s prstom, kakor da bi bili slabši. To so vendar v zahodni Evropi čutili ter se povečini vzdržali farižejske sodbe.

Pri Srbih pa je treba dalje vpoštevati, da so naraven, preprost narod, ki je skozi stoletja vodil krvavo borbo proti turškemu nasilstvu. V tistem ozračju so kajpak otopela blaga čustva, okrepila pa se je naravna neustrašenost in drznost. Pri Črnogorcih sploh ne poznajo tožbe za razžaljenje časti. Žalijo drug drugega redkokdaj. Če se pa kdo čuti resno užaljenega, gre in ubije nasprotnika. Tam ubijajo dorasle, v Evropi pokončavajo nerojene. Kdo je bolj nizkoten in podel? Božja roka bo prej zgrabila tiste, ki zalezujejo neboljeno življenje v zametku!

Puniša Račić.

Da bomo dogodek umevali prav, treba vedeti, kdo je zločinec. Račić je še mlad Črnogorec. Pri zadnjih volitvah je zavzel mal stališče proti ministrskemu predsedniku Velji Vukičeviću. Voliti se je dal na listi Stojadinovića. Bil je pristaš Pašičevega krila, katero v notranjosti radikalne stranke nasprotuje Vukičeviću. Račić je večkrat celo javno napadal sedanjo vladno, s Hrvati pa celo stike iskal, kako bi se dala vlada vreči. Njegovo obnašanje je bilo zmeraj neukročeno in govorjenje pretirano. Kot Pašičev je bil v srcu Hrvat in Slovenec sovražnik; enkrat je celo predlagal, naj se država prekrstvi v «Veliko Srbijo» in zapisniki naj se v skupščini vodijo le v srbski cirilici. Zgoraj smo že omenili njegov predlog, naj se preišče du-

ševno stanje Stefana Radića, češ, ako je prismojen, naj gre v umobolnico, če se pa zaveda, kaj govori, naj gre v zapor. Predsedstvo skupščine, čuvajoč resnost in dostojanstvo parlamenta, je, take in slične predloge zavračalo.

Bojazlivec pa ta Črnogorec ni. Pogrdem činu ni bežal. Šel je mirno k nekemu prijatelju, napisal par pisem in se v družbi nekega poslanca somišljenika podal v notranje ministrstvo. Zahteval je, naj ga puste k ministru, češ da se hoče izročiti njemu v roke. Dr. Korosec je odgovoril, da z ubijalcem nima opravka; izroči naj se žandarjem. Ukaz je bil takoj izvršen in orožniki so Račića odvedli v zapor.

Opozicija.

Da bomo dogodek vsestransko umeli, treba se ozreti tudi na opozicijo. Pribičević, ki je pred več leti sam izrekel, da bi bilo treba ubiti Radića, je letos z istim Radićem stopil v skupno zvezo, katere namen je vreči sedanjo vladno. Ko je Marinković spoznal, da ne bo šlo drugače nego ratificirati netunske konvencije, naj bojo dobre ali slabe, je opozicija našla ugoden moment, da izvrši svojo življenjsko nalogo: vreči vladno. Če bi Radić in Pribičević bila na vladi, bi konvencije branila, vedoč da je to v sedanjem mednarodnem položaju državna potreba; ker pa nista v vladi, morata «vlado metati», naj pri tem tudi država gre na kose.

Najnovejšo sredstvo skupščinske opozicije v boju proti vladi je «obstrukcija». Obstruere je latinska beseda, ki pomeni valiti pod noge, zapirati pot. V parlamentu se rednemu delu zapira pot z dolgimi govori, z opombami proti zapisniku, z nujnimi predlogi, obtožbami proti ministrom itd. Če ta «tehnična» obstrukcija ne zaleže, se podkrepi z ropotanjem po mizah, vpitjem, zmerjanjem, mačjo godbo, metanjem tintnikov in dejanskim tepežem. Vse to ima namen preprečiti večini razpravo vladnih predlogov, navadno zlasti proračuna, ki mora biti do gotovega dne pod streho. Če vlada ne more opozicije premagati z

dolgotrajnostjo sej in vztrajnostjo večinskih poslancev, ali če je ne more kako potolažiti ali prepetnajstiti, mora pa odstopiti.

Bolj ko proračun je v Jugoslaviji nujno, da se sprejmejo netunske konvencije. Termin, ko poteče pogodba z Italijo, se bliža koncu. Ne more se vedeti, kaj lahko pride, če se konvencije zavrnejo. Vlada se zaveda velike odgovornosti za blagostanje države same in tudi za svetovni mir. Opozicija se očitno premalo zaveda resnosti položaja. Pozablja se, da so tudi poslanci opozicije voljeni v blagor države in ne samo za brezpogojno «metanje vlade». S svojim pretiranim vedenjem je seveda opozicija povzročila mnogo jeze in srda. Z osebnimi žalitvami je slednjič dala Račiću povod za streljanje. Če se o volku govori, volk pride.

Posledice dogodka.

Med Hrvati je nastalo silno razburjenje, brž ko je prišla vest o uboju. V Zagrebu so se isti večer začeli nemiri. Povsod so izvešali žalne zastave; tovarnar Arko v Zagrebu tega ni storil; razbili so mu vsa okna. Komunisti so hitro začeli izrabljati ljudsko nevoljo in zmedo ter povsod po Zagrebu netili upor. Policija je morala nastopiti z vso ostroščjo. Kavarna «Korso», kjer se zbirajo največ Srbi, je bila vsa razbita. Demonstrantje so gradili barikade. Vojaštvo je bilo po vojašnicah pripravljeno, toda policija je slednjič sama naredila red. Mrtvih je bilo 5 oseb, ranjenih baje 82, od teh je 40 policijskih stražnikov; vsi ranjeni demonstrantje pa najbrž niso bili prijavljeni.

Z odločnimi in umerjenimi odredbami se je vladi posrečilo preprečiti hujše stresljaje v notranjosti. Na zunaj seveda je bil ta udarec gotovo zelo škodljiv za ugled države. Ko se je pa red ohranil, je tudi podan dokaz, da Jugoslavija ni zgrajena morda na trhljih temeljih. Kako se bo stvar naprej razvijala, ni moč prorokovati. Prav bi bilo, da bi si iz žalostnega dogodka vse stranke vzele potreben nauk.

Kaj nam z dežele pišejo

GRAČIŠČE pri Kubeđu.

V naši vasi imamo eno gostilno, v katero prihaja malo pivecev ob nedeljah, čez teden pa skoro nič. Domači radi zahajajo v gostilno «Pri kapeli», češ da je tam boljše vino. Iz drugih vasi ne pride v nadomestilo skoro nobeden, razen kakšnega fanta, ki si izbira deklet iz Kubeđa. Žal da je veliko deklet šlo služiti po svetu; to je v škodo fantom in krčmarjem. — Sedaj bomo imeli prvo nedeljo julija kot ponavadi sveto mašo. Najbrž bo tudi ples; tega se bojimo opustiti, češ, kaj poreče naš gostilničar, ki celo leto čaka tega dne, da bi kaj več stočil; če bi bilo brez plesa, bi mu bolj kazalo pometati steklenice in kozarce v kot in se raje lotiti obdelovanja zemlje.

Dragi vaščani! V našo vas prihaja tako malo časopisov. Ali ne bi bilo bolje za eno leto pustiti ples in denar potro-

šiti za izobrazbo. Mali list za celo leto stane 10 lir, na plesu boš dal, ali dala, 15 lir, da se parkrat zasučesh in spiješ liter vina; pri tem pa imaš dokaj škode še na obleki in na zdravju.

Kar jaz vem, nismo iz naše vasi nikoli prodajali črešenj. Tudi letos bi jih lahko doma pojedli, toda sila je za denar. Zato pa, kmetje, sadite več sadnega drevja, da boste v prihodnje imeli tudi kaj več blaga za prodaj! Krompir kaže letos malo prida; tako slišimo povedati tudi od drugod; kar bo za izvoz, bomo kaj začeli kopati.

Na 16. in 17. junija je bila burja z dežjem, ki je mnogo škode napravila.

AVBER.

Oni teden smo zakopali posestnika Antona Orla, ki umrl v dobi 77 let. Letos je preteklo 50 let, odkar sta se z ženo Jo-

PODLISTEK.

Med sibirskimi volkovi.

Nemški časnikar Vogel, ki je v družbi nekega zemljeslovca prepotoval Sibirijo, pripoveduje naslednji strašni doživljaj:

Z bliskovito naglico je letela naša trojka čez zamrzlo stepto. Doktor, moj spremljevalec, ki se je bil zleknil v sani, je pogledal na uro, dvignil glavo in zaklical vozniku: «Hej, Vasilij, koliko je še do Jakutska?» — «Še kakih sto vrst bo, očka», je odvrnil Vasilij in udaril po konjih.

Zdajci pa je levi konj odskočil v stran, kakor da ga je nenadno nekaj splašilo. Trojka se je zasukala in Vasilij je jezno zaklel. Isti čas se je v daljavi za nami pojavila četa jezdecev. «Tunguzi!» je zavpil Vasilij mrtvaško bled. Bog nam magaj sicer smo izgubljeni!

Dočim je voznik kakor blazen pogledal konje, sva midva s tovarišem molče

pograbila karabinke in se pripravila na sprejem teh nevarnih stepskih roparjev, ki so se na svojih malih sibirskih konjih čudovito naglo približevali, divje rjoveč in vihteč svoje puške.

Tedaj so tudi že prižvižgale prve krogle mimo naših glav. Trenutek nato se je Vasilij, smrtno zadet, zvalil s sani in obležal v snegu za nami. Trojka je drvela naprej, a konji, zdaj brez voznika, so kmalu prenehali teči, dokler se niso popolnoma ustavili.

Tunguzi so bili tu. Zabarikadirana za našo prtljago sva s tovarišem odbijala njihov napad. Doktor je s prvim strelom pogodil roparja, ki se je s krikom zvrnil s konja, od mojih krogel pa sta padla dva.

Tolpa se je za hip prestrašeno razpršila, a že se je zopet usula svinčena toča na sani. In naenkrat — kaj se je zgodilo z menoj? Pred mojimi očmi so zaplesali krvavi kolobarji, obšla me je čudna slabost... omahnil sem nazaj... ničesar nisem več videl, na slišal... po-

grezal sem se globlje in globlje...

Ko sem se zopet zavedel, sem na rokah in nogah zvezan ležal na saneh, ki so jih tunguški jezdec z neznansko hitrostjo vleklj bogvekam. Kakor sem z grozo opazil, sem bil sam na saneh, mojega tovariša ni bilo več, najbrž je bil mrtev. Izkušal sem se dvigniti, a rana v plečih me je tako strašno zabolela, da sem takoj zopet omahnil nazaj. Bil sem izročen svojim sovražnikom na milost in nemilost.

Slednjič, čez kaki dve uri blazne ježe, so se Tunguzi ustavili v majhnem smrekovem gaju. Ta drevesa, ki so osamljena štrlela iz širne stepe, so oznanjala bližino tajge, sibirske šume.

Dočim če nekaj roparjev šlo po drva, so drugi postavili šotor, kamor so spravili svoj plen, to je našo prtljago, in kamor so položili tudi mene. — Kmalu so zakurili tudi ogenj, ki je širil blagodejno toploto po šotoru.

Nato so imeli roparji dolgo posvetovanje. Poslušal sem napeto, nisem pa

mogel razumeti niti besedice njihove govorice. Zdajci pa sem se radostno zganil. Iz ognja je odletel ogorek in padel prav pred mene. Tunguzi, ki so bili zaverovani v svoj pogovor, niso opazili ničesar. Porabil sem priliko, iztegnil roke in pritisnil vrv, s katero sem bil zvezan, na ogorek. Hipoma je bila vrv prežgana in imel sem roke zopet proste, kmalu nato pa tudi noge.

Preden pa sem se mogel splaziti iz šotora, se je ozrl eden roparjev po meni in tisti hip so že vsi planili na noge. Ampak tudi jaz sem bil odločen, da se jim zlepa ne vdam. V pomanjkanju drugega orožja sem popadel goreče poleno in ga poveljniku roparjev z vso silo tresčil v obraz. Zarjul je kakor divja zver in telebnil po tleh. A se je takoj pobral in samo z roko pokazal na mene. Razumel sem: moja smrtna odsodba je bila izrečena.

Dva moža sta me prišla in me zvezanega vlekla ven pod drevesa. Ledena burja mi je rezala obraz in trepetaje sem

žefo poročila. Sin, ki je v Ameriki, je vse potrebno pripravil, da bi se slovesno obhajala zlata poroka. Pa je prišla smrt vmes in preprečila načrt. Človek obrača, Bog obrne. V starih časih je slovel Avber po dobrih kamnosekih ali štancarjih. Letos sta zadnja dva umrla: pred kratkim stari Fabjan iz Gradenj, sedaj pa še Orel, podmače Cilen. Tako smo položili v jamo zadnjega našega kamnoseka. Vdovi in vsem otrokom naše sožalje!

RICMANJE.

Na 10. junija smo imeli procesijo sv. Rešnjega Telesa. Lepo in v redu se je zvršila, le to se opaža, da nedostaje prave pobožnosti: nova obleka se ljudem smili, da bi poklekili pred Bogom ob evangeljskih molitvah; vsi stoje kakor v kaki civilni paradi, kar se pa slabo podaja. Po končani maši in procesiji smo blagoslovili nanovo popravljeni studenec, o katerem smo že pisali. Blagoslovu je prisostvovalo mnogo ljudi. Bil je navzoč tudi podeštat Pavel Radovani iz Doline, ki mu gre zahvala, da je to preko-ristno delo pospešil. Našo vas je zastopal župan Peter Zubin, ki je stavbinski podjetnik in je tudi to delo vodil. Slavnost pa bi se bila morala poprej bolje pripraviti.

Letina doslej ne kaže ravno slabo. Sena bo prav dosti; grah je tudi dobro uspel. Krompir bi lahko bil letos izvrsten, ko bi ne bil bolan; gnoja dežja in obdelave ni moč dolžiti. Bolezni smo krivi največ sami, ker ne pazimo na semenski krompir. Navado imajo ljudje, da krompirjo po dvakrat osmujejo pogankje (kavje), tako da seme izgubi večji del prvotne sile. Prav bi bilo, da bi kmetje bolj vestno prebirali tudi gospodarske članke in knjige.

GORENJE pri Divači.

Naša vas leži v sredi med Divačo in Povirjem. Obenem leži tudi ob deželni cesti, ki pelje v Trst. Vsled tega je tudi življenje v vasi ob nedeljah, ko drče po cesti številni avtomobili tržaških izletnikov, precej živahno. Živahnosti in zabave, četudi nezdruge, pa si znamo Gorenjci preskrbeti tudi na drug način. Pokazali smo to s plesom, ki smo ga nedavno priredili v naši vasi. Kljub precejšnji agitaciji, pa je bila udeležba pri plesu bolj klaverna. Krivo je temu pomanjkanje denarja; če bi ga bilo na kupe, pa običajnega drenja in prerivanja na plesišču gotovo ne bi manjkalo. Prirediteljem svetujemo, da v bodoče opuste take plitve zabave, ki nas duševno in telesno in gospodarsko ugonobljajo. Pomislite naj tudi, da se denar danes težko zasluži in, da je treba liro trikrat obrniti, predno se izda celo v potrebne namene.

SEŽANA.

Pred kratkim je bil pri nas cirkus «Zavatta», katerega so Sežanci dobro obiskovali, ker v Sežani ni bilo že dalj časa take zabave. Svoj čas smo imeli Sežanci domači cirkus, katerega sta brezplačno prirejala sežanski Trebušnik in njegova boljša polovica s sodelovanjem «bele golobice». Ker pa se je Trebušniku tožilo po svoji daljni domovini, se je s svojo boljšo polovico tjakaj vrnil, pustivši bratom abrahamovičem nekaj ti-sočakov dolga! Bela golobica pa je zletela sušit svoj kljunček in oskubljen perje tja dol k morju! V Trebušnikovi zapuščini so našli par starih copat in nekaj polomljenih marel, katere je zaplenil lastnik hiše na račun najemnine.

Zadnji čas se je pričelo pri nas nekako preseljevanje. Nekateri so šli v Ameriko, drugi pa v Jugoslavijo; med njimi tudi nekaj nežnega ženskega spola. Te pa ne zaradi dela, ampak zato, ker se bojé, da bi tu ostale tetke. Morda se

jim tam posreči dobiti kakega «berge-celjna»! Nekateri so že prišli nazaj v čudnem položaju z izgovorom, da jim ne ugaja zrak!

Dne 16. junija t. l. je umrl v Sežani dobro znani «kmečki dohtar» Josip Konobel. Marsikateri kmetič ga bode imel še delj časa v spominu. Bil je brihtne glave, samo svojega znanja ni znal prav porabiti. N. v m. p!

Na kresni večer je bilo tudi pri nas mnogo kresov. Ob kresovih so se glasile iz nežnih dekliških grl lepe domače pesmi, kar je bilo izredno lepo!

KLANEC.

Odkar nas je zapustil g. župnik Soklič, je naša fara brez stalnega duhovnika. Mesto njega skrbi sedaj za naše dušne potrebe g. župnik iz Podgorja. Ker smo brez duhovnika, smo tudi letošnjo majniško pobožnost opravljali kar na lastno pest.

Iz vasi sta se pred kratkim izselila v Ameriko dva mladeniča. Šla sta čez lužo nove sreče iskat. Želimo jima na novi življenjski poti obilo sreče in zadovoljstva!

S KRASA.

Suša je začela hudo pritiskati. Krompir je ponekod uničen, fižol je v nevarnosti, če ne bo koj dežja. Zlasti na skalnatih tleh ne bo upati pravega pridelka. Zadele so zlasti te-le vasi: Gabrovica, Štanjel, Skopo, Kopriva, Repentabor. Prav bi bilo, da bi bila tudi osrednja vlada pravilno in pravočasno poučena o našem resničnem položaju, da bi se nam omilila razna bremena ter omejilo zadolževanje.

TOMAJ.

Ponavadi je na praznik sv. Petra in Pavla vselej ples v Tomaju; le če je praznik na petek, tedaj je po stari šegi ples odpadel. V Dutovljah je bil letos sv. Blaž na petek, pa so vseeno plesali. Želimo, da bi se v Tomaju to ne ponovilo. V teh časih še manj kaže Boga dražiti kakor pa nekda.

Avberska cerkev.

Avber ni iz prejšnjih časov nič bolj znan, kakor vsaka sorodna mu kraška vas. Dober glas ima ondotni teran, to je že res. Toda sedaj se je ime te vasi daleč razneslo zaradi okusno prenovljene cerkve sv. Nikolaja. Tako sem tudi jaz vsel popotno palice v roke in poiskal Avber. V Štanjelu sem stopil z vlaka transkraške železnice in prašal za pot v Avber. Po dokaj lepi poti sem dospel v dobri uri skozi Ponikve do Avberja. Že zdaleč se vidi, da nad vasjo kraljuje cerkev s preprostim pa okusnim zvoni-kom. Vtis imaš kot da si v osrčju domo-vine, kjer so posejane cerkvice z le-pimi zvoniki.

Slišal sem že tolikrat o Tonetu Kralju, priznanem slikarju. Videl sem dozda j z lastnimi očmi le eno prvih njegovih del: slike v cerkvi na Premu. Že takrat sem čutil, da je mojster barve. Ne vem, kako je mogel Trdan prav glede barve godrnjati. Na Premu mi je ugajalo Marijino oznanjenje in pa sv. Cecilija. Nisem se pa sprijaznil s figuro sv. Metoda in David je imel tako čudno iztegnjen vrat... Če vidiš kraljeve slike na fotografijah, te tudi ne bodo zadovoljile. Tako sem tudi v Avbersko cerkev stopil skeptičen, češ Bog ve, kako je fant zveržil slike.

In potem... Rešen, rešen! Ko sem odprl oči, sem zopet ležal v tunguškem šotoru poleg ognja, toda nad menoj se je sklanjal smebljaje moj tovariš. In je pripovedoval, kako čudovito se je rešil on. Kako je v trenutku, ko sem jaz, za-det od krogle, omahnil tam na saneh, eden tunguških konj, čigar jezdec je bil padel od moje krogle, prišel čisto blizu. In je on, doktor, konja popadel, skočil v sedlo in preden so se presenečeni ro-parji znašli, že bil daleč v smeri proti Jakutsku. In kako je kmalu srečal četo kozakov, ki so takoj pohiteli za ro-parji.

Med tem, ko sva si s tovarišem v šo-toru pripovedovala svoje doživljanje, se je že povrnil kozaški hetman in poročal: «Ko so Tunguzi skušali uteči kozakom preko zamrznjene reke Viljulj, se je pod njimi udrl led in vsi do zadnjega moža so izginili v globočino. Zaslužili so to kazen.

Vstopila sva z g. kuratom. Kristjanu gre obrniti prvo pozornost na taber-nakelj, kjer biva Odršenik resnično in bistveno v skrivnostnem kruhu. Njemu prva misel! Kako lepo je to poudarjeno v uredbi avberske cerkve! Stari baročni nastavek je izginil. Oltar s kiborijem je središče. Starinski oltar, pa lep, okusen. Za oltarjem je po celi višini stene slika sv. Nikolaja, ki prinaša božjo pomoč brodnikom v nevarnosti... Vsa pri maši zbrana fara je v tem čolnu in še več.... Brodniki se upirajo z vsemi silami vi-harju, a popotnica kliče pomoč od neba. Na vsako stran te slike sta velika slo-vanska blagovestnika. Celotni vtis prezbi-terija je zares veličasten. Ko sem se tako s Kraljem sprijaznil, me ni več skrbelo, kako je naredil ostalo. Čutil sem se pa, kako je mogel v tako majhno cerkvico vnesti toliko slik, pa vse tako prilago-diti danim pogojem. Videl sem cerkev v Ospu: lepo. Občudoval sem cerkev na Proseku: bogato, fino. Toda brezpogoj-no priznavam sedaj avberski cerkvi prvenstvo.

Čutil sem pa, da je pri slikanju avberske cerkve roko odličnega umetnika vodila roka visoko izobraženega in globokočutnega duhovnika. Morda je drugod nedo-stajalo tega. Dobremu konju treba sku-šenega voznika. Cerkev ne more biti to-rišče za poskuse, kako udejestviti gesla kavarniških omizij. Umetnost je služab-nica lepote, a Bog je Lepota. Kakor je konservator Stele prerokoval, je Tone Kralj našel svojo pot. V Avberju je nje-govo ime zapisano za vse čase, dokler bo cerkev stala. Temu umetniku bi trebalo dati na razpolago večjih cerkva, kjer bi pod umnim vodstvom lahko pokazal še kaj silnejšega.

Avberska cerkev je danes ponos naše-ga naroda. Postala je tudi že cilj ro-manja mnogih izobražencev iz vseh krajev domovine. Mnogi se izrekajo o nji z navdušenjem. Goriška nadškofijska kurija se je s svojo prepovedjo Toneta Kralja vsekakor bridko prenačila, kar bo goriškim cerkvam bolj v škodo nego v korist. Upamo pa, da bo umetnik navzlic temu našel več umevanja po drugih krajih domovine.

Andrej Kranjec.

Zadružna zveza v Trstu.

Dne 16. t. m. je bil v Trstu občni zbor Zadružne zveze, katera je bila usta-novljena v povojnih letih in ji je bil za predsednika dr. Agneletto, za pred-sednika nadzorstva pa dr. Slavik. Le-tošnji občni zbor je bil izredno pomem-ben za življenje Zveze. Predsedstvo je predlagalo spremembo pravil. Znaprej se bo Zveza imenovala samo po italijan-sko «Federazione fra le società econo-miche e cooperative».

Na občnem zboru je bila slednjič raz-prava o sestavi novega vodstva. Dr. Agneletto je zagovarjal svoj predlog, naj se izvoli večina odbornikov italijanske-ga jezika, od teh nekateri kot zadružni činitelji, drugi kot zastopniki fašizma. Pri volitvi se je izkazalo, da je dobršen del glasoval proti predsednikovemu predlogu. Vendar je bil predlog z veči-no glasov sprejet.

Novo vodstvo «Federazione» je na pod-lagi volilnega razultata sledeče:

Predsednik: dr. Agneletto.

1. podpredsednik: Pertot-Ascari, pod-tajnik fašistovske stranke za Tržaško, delegat Državnega zadružnega zavoda.

2. podpredsednik: dr. Malossi, delegat Državne zveze posojilnic.

Odborniki: dr. Abram iz Trsta, Hušo iz Jelšan, Miklavč iz Kobarida, Kutin iz Postojne, dr. Vratovič iz Trsta, — dr. Cristian, tajnik trg. zbornice v Trstu; tenente Grazioli, faš. tajnik v Sežani; Morandini, ravnatelj «Federazione agra-ria»; inženir Ronchi; dr. Petris, faš. tajnik v Kopru.

V nadzorništvo so sledeči: Vaccari predsednik, člani: rag. Comel, dr. Ba-sioli (delegiran od prefekta), Valenčič, Grubišič.

Dr. Vratovič je izvolitev v odbor odklonil, dekan Hušo ni bil navzoč na občnem zboru.

Tajništvo in naša pošta.

Smrdelj Marjeta, Bitinje. Vi nimate pravice do poviška, daši ni vaša nevesta prosila za pokojnino. Tako določa za-akon. Glede zaostanov vam ne moremo odgovoriti, ker nam niste navedli, kdaj ste vložili prošnjo. Pokojnina teče od prvega meseca potem, ko ste vložili prošnjo. Vse prošnje, da bi vam izpla-čali zaostanke od l. 1918 dalje, ne izdajo nič.

Sever-Svara Frančiška, Gorjansko. Za-akon (17. jul. 1923, št. 1491, čl. 25) določa, da zgubi pokojnino vdova, ko se vnovič poroči. Niti do enkratne podpore nimate pravice, ker živijo otroci po prvem mo-žu. Četudi drugi mož umre, ostanejo iste določbe v veljavi.

Trgovski učenec. Mi bi vam radi po-magali. Dobro bi bilo, ako stavite v list «mali oglas», da iščete službo.

D. A., Padež. Vi nam stavite pretežka vprašanja. Vizum na delovno pogodbo ne stane veliko. Najboljše je, da lepo ob-držite naše državljanstvo. Poleg vsega ne mislite, da je tako lahko pridobiti drugo.

Čuk Martin, Javornik. Vprašanje je, ali je vaša zemlja proglašena za gozd. Posvetujte se z gozdarjem, ki pozna do-mače razmere.

Kantelj Janez, Hrašče. Najboljše je, da gre nova prošnja skozi županstvo, ki naj potrdi, da imate nujna dela na polju.

Trebec Franc, Ostrožno brdo. Vi boste prosti davkov, ako je od vaših otrok še najmanj šest mladoletnih ali za delo neposobnih; prosti pa ste vsekakor šol-skih pristojbin (za izpričevala otrok i. t. d). Minister še ni izdal natančnih določb. Oprostite tečejo od 1. julija 1928. Javite se na županstvu.

A. P. Senažec. Brez potrdila (poklica) italijanskega konzula vam kvestura ne izda potnega lista.

Legiša Antonija, Mavhinje. Ko pridete po drugih opravkih v Trst, zglasite se pri nas.

Kred. Knjiga o zdravilnih rastlinah nosi naslov «Zel in plevel». Pišite ponjo na naslov: «Katoliška knjigarna. Gori-zia, via Carducci 2». Pišite slovensko, vam bodo že odgovorili. Knjiga je svoje-ga denarja vredna.

ZANIMIVOSTI.

Kako človeka preskušajo.

V Moravski Ostrovi na Avstrijskem imajo «Zavod za psihotehniko». Z instru-mentmi vseh vrst preskusijo človeške zmož-nosti: vid, sluh, razumnost, spomin, pogum itd. Neki časnikar je šel zavod ogledat. Profesor mu je dal deset ko-vinskih palčic različne dolžine in de-beline ter mu rekel, naj jih v roki po-tehta eno za drugo ter potem postavi v vrsto po teži. Časnikar je dolgo časa potehtaval te palčice in po najboljši vesti položil na prvo mesto tisto, ki se mu je zdela najtežja, potem drugo, tretjo itd., na zadnje mesto je del tisto, ki jo je spoznal za najlažjo. Ko je nalogo izvršil, se mu je profesor nasmejal: «Vse palčice imajo natančno isto težo». Časnikar se je dal premotiti po vnanjem videzu. Taki poskusi dokazujejo, kako so človeške sodbe podvržene zmotam in stranskim vplivom.

Naši Molitveniki.

- 1.) «Oče naš», 126 strani, cena: L 2.50, 2.70, 7.—, 8.—, 8.50, 9.—;
- 2.) «Kam greš», 200 strani, cena: L 3.70, 4.—, 5.50, 9.—, 11.—;
- 3.) «Angelček», 192 strani, cena: L 2.50, 3.50, 4.50, 6.—, 6.50, 6.80, 7.50, 8.50, 9.—, 10.—, 11.—;
- 4.) «Zgodi se tvoja volja», 424 strani, ce-na: L 6.50, 9.—, 12.—, 14.—, 15.—, 16.—;
- 5.) «Zdrava Marija», 200 strani, cena: L 5.50, 6.50, 10.—, 14.—, 15.50, 16, 20;
- 6.) «Za Jezusom», 256 strani, cena: L 4.—, 6.50, 6.80, 9.—;
- 7.) «Reši dušo», 396 strani velikanske črke, cena: L 7.—, 8.—.

Ima na prodaj
Katoliška knjigarna v Gorici,
Via Carducci 2.

pričakoval svoje usode. Tuljenje volkov, ki sem ga že prej slišal v šotoru, je na-enkrat utihnilo.

«Ali me hočejo izročiti tem zverinam?» sem se z grozo vpraševal. Roparja sta me bila med tem položila pod smreko. Eden je splezal gor in vrgel vrv čez de-belo vejo. Od groze sem otrpnil; Obesiti me hočejo!

Tunguz je skočil zopet z drevesa, ni pa privezal vrvi okoli mojega vratu, am-pak okoli mojih nog. Roparja sta zagra-bila tudi drugi konec in me potegnili kvišku. Obešen sem bil za noge!

Tistih groznih trenutkov, ki so zdaj sledili, se komaj spominjam.... Samo vem, da je tam skozi črno noč bliže in bliže prihajalo tuljenje volkov... in še vem, da se je mojega obraza dotaknil mo-ker gobec... da mi je udarila v nos smrd-ljiva sapa... da sem pol nezavesten, pol blazen otepal z rokami okoli sebe... in da sem zdajci zaslišal topot konjskih kopit in streljanje — in da sem izgubil zavest.

Gospodarstvo

Uš na sadnem vrtu.

Kakor domače živali, tako zajedajo uši tudi naše sadno drevje. Sicer niso tako nevarne, da bi ga mahoma umorile, kakor voluhar; toda uničujejo ga bolj počasi, zlasti ga jako kyarijo, dokler je mlado. Nekatere vrste so pa naravnost nevarne, ako se močno razmnože in jih pustimo v nemar.

Uši na sadnem drevju so trojne vrste. Najnavadnejše in pri nas tudi najbolj znane so liste, ki izsesavajo liste in mladje. Pravimo jim zato listne uši. Po debelu in vejah, kjer je koža nežna, zlasti na zaceljenih ranah in po nežnem mladju se naselijo v silnih množinah v volni podobno, belo prevlaklo zavite krvave uši. Te zabadajo pa svoja sesala v nežno kožo in pijejo izpod nje prebavljen drevesni sok, ki se pretaka pod kožo od listov po vseh delih rastline. Kožo po debelu, vejah in vejicah pa izsesavajo tudi kaparji — to so neke vrste uši, i so posebno nevarne češpljevim nasadom.

Listne uši ima vsako sadno plemo. Najnavadnejše so zelene uši, ki jih vidimo na jablanah, na hruškah, na rožah itd. Črešnje zajedajo črne uši, drugod so zopet belkaste, rumene itd. Vse so si pa podobne v tem, da se neznansko hitro množe in da vse na isti način delajo škodo po sadnem drevju. Listje in mladje, ki je zasedeno od uši, se začne kriviti in preneha rasti. Če ni od nikoder pomoči, se začno vršički sušiti od vrha navzdol. Prve uši se izležejo spomladi iz zimskih jajčec takoj, ko se brstje odpre in se pokaže prvo zelenje. Jajčeca so pritrjena po mladikah in so podobna drobnemu črnemu zrnju. Prevladena so s tako trdo kožo, da jih ne ugonobi nobena zima. Vse se uši, ki se spomladi izvale iz jajčec, so samice, ki imajo to lastnost, da kote žive mladice in sicer zopet samice. Tako gre dalje rod za rodom silno hitro. Ena sama samica se tekom poletja lahko razplodi v milijone. Poleg teh samic, ki nimajo kril, se narode čez poletje tudi samice, ki letajo. Te krilate samice kote zopet žive mladice-samice, in na ta način skrbe, da se rod širi z drevesa na drevo, iz sadovnjaka v sadovnjak. Na jesen se skote samice in samci, ki so nekoliko drugačnega života nego njih matere. Te samice nastavijo po mladikah jajčeca in poginejo. Drugo leto se začne ta zanimiva igra iznova.

Listne uši izločajo nek sladek sok, ki posebno prija mravljam. Zato so mravlje vedne spremljevalke listnih uši. Marsikak sadjar misli še dandanes, da delajo škodo mravlje, kar pa seveda ni res. Kjer koli vidimo, da lazijo na zelene rastline mravlje, tam bomo našli gotovo listne uši, samo natančno je treba pogledati.

Listnih uši ni težko zatirati, ako se jih lotimo o pravem času, dokler jih je še malo. Delo olajša tudi to, ker jim ngaja le bolj mlado drevje in torej lahko pridemo do njih. Že pozimi moramo gledati, da kolikor moči uničimo zalego jajčec po mladikah. V to svrhu mažemo in brizgamo drevje z 10 do 15-odstono raztopino arborina. S samim apnenim beležem jim ne pridemo do živega. Najvažnejše je pa zatiranje spomladi in poleti. Takoj, ko se pokaže prvi maloštevilni zarod, moramo nadenj, s kako jedko tekočino, ki zanesljivo umori uši, listom pa nič ne škoduje. Kot najbolj zanesljivo in preprosto sredstvo sta se izkazala tobačni izvleček in mazavo mlo. Na liter vode vzamemo vsakega po 15 gramov (mala žličica). Mazavo mlo moramo najprej raztopiti v vroči vodi in potem priliti raztopini tobačnega izvlečka. To brozgo uporabljamo na dva načina. Zlijemo je v široko posodo (skledo) in vanjo pomakamo ušivo mladje. Uši so pa tudi na takih mestih, kjer mladja ne moremo pripogniti, da bi ga namakali. Tiste je treba pa z brozgo obrizgati in sicer tako temeljito, da

zadenemo vsako uš. Je še več drugih tekočin za zatiranje listnih uši, toda tobačni izvleček in mazavo mlo ste najbolj pripravi in se povsod lahko dobe. Vsak zaveden sadjar bi moral imeti oboje vedno v zalogi.

Listne uši imajo tudi naravnega sovražnika, to je sedmopikčasto polonico, katere ličinka se živi samo od listnih uši. Žal, da je ta koristna žuželka preveč redka, da bi nas mogla izdatno podpirati v boju z listnimi ušmi.

Svetovno žitno tržišče. Ker se od povsod javljajo vesti o boljših izgledih svetovne letine, je na svetovnem žitnem trgu nastal preobrat. Visoke cene na ameriških tržiščih so dosegle že pred tedni svoj višek in so začele stalno padati. Zaradi suhega vremena je bila do pred junija pšenična letina precej ogrožena. Čim je pa v Ameriki padlo dovolj dežja, so cene pšenice pričele naglo nazadovati. Tudi v Evropi in Avstraliji je bilo vreme z zadnji dobi ugodno za razvoj svetovnih cen žita.

Vinske cene po Istri. Črno vino: Izola 200, Piran 190, Višnjan 195-200. Belo vino: Izola 180, Piran 150, Višnjan 200-210.

Obrestna mera. «Banca d'Italia» je z dnem 25. junija znižala diskont od 6% na 5 1/2%.

Frank je utrjen. Francoska zbornica je po dolgi razpravi glasovala za načrt o stabilizaciji franka v soboto 24. junija pozno zvečer. Za načrt je dalo glas 450 poslancev, proti pa le 22 (to so komunisti; socialisti so se glasovanja vzdržali). Frank bo tehtal 65,5 miligramov legirane kovine, v kateri bo 90 odstotkov čistega zlata. Kovali se bodo novi zlatniki po 100 frankov. Bankovci po 5, 10 in 20 frankov se odpravijo in nadomeste s srebrnimi novci. Stari zlatniki in srebrniki bodo vsi izgubili zakonito veljavo.

Drevje ob potih. Po italijanskem zakonu se sme saditi drevje komaj v razdalji 3 metrov od sosedove zemlje. Tudi občestni mejaši ne smejo saditi dreves bliže kot tri metre od ceste. To pravilo pa ne velja za občine, dežele in državo. Te lahko sade drevesa v neposredni bližini mejaša, seveda na lastnih tleh. Potrebno je, da si to naši kmetovalci zapomnijo, da se bodo znali zavzeti poseben v bližnji bodočnosti, ko bodo sadili drevesa ob cestah in poteh.

Užitinski davek na vino. Znano je, da se smatra vsaka prodaja vina izpod 100 litrov za prodajo na drobno in da zapade taka prodaja občinski užitnini. Če pa kdo kupi 100 litrov vina, in sicer recimo nekaj belega in nekaj črnega, ter ga ima v dveh posodah, se to smatra za kupčijo na debelo in pri taki prodaji ni potrebno plačati užitnine.

Slak je zelo nadležen plevel, koder se močno razširi. Ne z oranjem, na s pletvijo ga ni moč ukrotiti. Najbolje se obnese to le sredstvo: Kjer se je slak močno razpasel, tam posej večno deteljo. Pusti jo rasti 3 ali 4 leta, potem preorji in sej pšenico. Tako bo njiva rešena sitnega plevela. (V. G.)

Po čem je lira?

Dne 27. junija si dal ali dobil:

Za 100 dinarjev	33.35 L
» 100 franc. frankov	74.65 »
» 100 švicarskih fr.	365.75 »
» 100 nemških mark	451.50 »
» 100 avstr. šilingov	265. — »
» 1 dolar	18.80 »
» 1 funt	92.40 »

Tipografia FRATELLI MOSETTIG - Trieste.

POZOR!

Zaloga vsakovrstnih rakev, vencev, sveč in žalnih predmetov I. II. in III. razreda. 25% ceneje kot povsod drugod.

I. Saksida - Dornberg 3.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vreč. Uvoz in izvoz na vse kraje po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

VOZ nov (briška) ter razni vozovi so naprodaj v Sežani pri «Hribu» — Kovač.

ZDRAVNIK

Dr. FRAN GRUDEN

ordinira v TRSTU

Via S. Lazzaro 23 II n.

(zraven kavarne Roma)

od 10 in pol predp. do 13

V NABREŽINI ord. samo popoldne od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Dr. SARDOČ

ZOBOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

Za birmo,

ne pozabite na staro trgovino zlatnine

ALOJZ POVH

PIAZZA GARIBALDI 2
prvo nadstropje.

Največja delavnica v Trstu.

Pazite na naslov!

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

Najlepša prilika za nakup birmanskih daril!

Gospodinje!

Pri nakupu manufakturnega blaga zasluži prednost veliko skladišče v Trstu, via Genova (prej Campanile) št. 21 (blizu srbske cerkve)

Maria Accerboni

via Genova 21.

V zalogi ima nove bogate dohode perila za neveste po 2 L, domačega platna po 3.90 L, finega platna, 150 cm visokega, po 5.50 L, narodno nošo po 2 L, vsake vrste nogavic po najnižjih cenah.

Najboljša postrežba! Kar dobite drugod, dobite tudi v ti trgovini.

Trst, via Genova 21.

Dott. Gius. Comel

specialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah

Sprejema od 9-11 in od 3-4 pop. v Gorici, Via Garibaldi 11 (prej via Teatro.)

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRIESTE VIA RENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangelijski cerkvi) - Shranite naslov!

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani

samo na roko.

Tvrška znana

po vseh pode-

želskih sejmi.

Za botre in birmance

bogata izbira

vsake vrste

čevljev okusno

izdelanih in

dober kup.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Starši! Botri!

Birma bo.

Treba je preudariti, kje si boste omislili novo obutev zase in za otroke.

Najbolj boste zadovoljni če poskusite

— pri —

::: FORCESSINU :::

